

ΘΕΤΙΚΟ **ΑΡΝΗΤΙΚΟ** ΘΕΤΙΚΟ **ΑΡΝΗΤΙΚΟ** ΘΕΤΙΚΟ **ΑΡΝΗΤΙΚΟ**

EK-PHEH

ΚΩΣΤΗΣ

ΚΩΣΤΗΣ

ΘΕΤΙΚΟ ~~ΑΡΝΗΤΙΚΟ~~ ΘΕΤΙΚΟ ~~ΑΡΝΗΤΙΚΟ~~ ΘΕΤΙΚΟ ~~ΑΡΝΗΤΙΚΟ~~

Σοχαστήριο
καρπύων
και άλλων
ποιητικών
φαινομένων

Εξαφάνιση κι επαναληπτικότητα.

Η εργασία του Κωστή παρουσιάζεται στις διαφορετικές περιόδους της ως μια ανάπτυξη σε συνεχή εξέλιξη: είναι η αντίληψη εκείνη κατά την οποία το έργο συμπληρώνεται από την προοπτική του και από τις αναμονές των προηγούμενων και των επόμενων να έρθουν προοπτικών. Ένα πολύπλοκο σύνολο από απρόβλεπτες και από στιγμιαίες οπτικές διασυνδέσεις αποκαλύπτεται στα μάτια μας: μια σκοτεινή επιφάνεια διατρέχεται από μετακινούμενες λάμπες που τρέχουν προς την οποιαδήποτε κατεύθυνση σε μη-προβλεπόμενο τόπο και χρόνο. Οι μετακινήσεις και ο απρόβλεπτος χρόνος τους και τόπος τους, είναι το έργο. Και όταν οι λάμπες δεν ενεργοποιούνται, το έργο είναι όμως εκεί, ως η εν δυνάμει εμπράγματα εγκατάσταση των συνθηκών των απρόβλεπτων, προσεχών του μετακινούμενων οπτικών υλοποιήσεων.

Οι έρευνες αυτές θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν ως προς δύο κύριες προσεγγίσεις. Η μία είναι η θεματική τους πλευρά, ως προς την έννοια που έχουν να αποκαλύπτουν την πηγή μιας εξαφάνισης μετά την ολοκλήρωση μιας σχέσης και είναι οι σπινθήρες (οι κεραυνοί) από την πρόκληση της ενεργειακής διασύνδεσης των δύο αντίθετων ηλεκτρικών πόλων. Οι σπινθήρες αυτοεξαφανίζονται, ολοκληρώνονται αλλά δεν τελειώνουν και τους ακολουθούν οι άλλοι σπινθήρες, κατά την αναμονή κάθε φορά των επόμενων. Αυτή η έννοια έχει τις ιστορικές της παραπομπές στην αυγή του εικοστού αιώνα όταν ο ηλεκτρισμός ήταν το κίνητρο παραστατικών αναφορών στην ενέργεια του αόρατου. Η άλλη έννοια είναι σχετική με την οργανωτική πλευρά μιας σχέσης που αποκαλύπτεται να είναι αυτοπροσδιοριζόμενη. Ο Κωστής εργάζεται ως προς την ολοκλήρωση ενός όλου το οποίο γεμίζει συνεχώς από τα κενά του στο εσωτερικό του -τις διακοπές του- και κατά το οποίο τα κενά είναι και οι εξαφανίσεις του, την κάθε φορά που οι σπινθήρες της υλοποίησης επανέρχονται σύμφωνα με την αρχή της επαναληπτικότητας για να γεμίσουν τα προηγούμενα κενά και για να προκαλέσουν τα νέα, τα δικά τους και τα επόμενα πάντοτε κενά. Αυτή η επαναληπτικότητα έχει θεωρητική διάσταση, είναι το τέλος της σύνθεσης με την ιστορική της έννοια του εγκλωβισμού και της επικέντρωσης (της εσωστρέφειας) στο εσωτερικό της ως τελειώματος και είναι η αρχή της παράθεσης, ως της κατεξοχήν μεθοδολογίας του μοντερνισμού του εικοστού αιώνα.

Στην εργασία του Κωστή τα κενά είναι ισότιμα με τα γεμάτα επειδή τα αναγγέλλουν ως η αναμονή τους για να πιστοποιηθούν και ως επίσης η μόνη δυνατότητα για να γίνει η πρόσληψη μιας σχέσης, διαδοχή, μιας προηγούμενης σχέσης. Αυτό το έργο μας παρουσιάζεται, στην ολότητα της διαδικασίας του, ως θεωρία των συνθηκών της συνέχειας: πώς η διαδοχή (η επαναληπτικότητα) διασώζει την ασφάλεια μέσα από την απρόβλεπτη (την ανασφαλή) εξαφάνιση της συνέχειας που πιστοποιούν οι διακοπές ως οι εξασφαλίσεις της συνέχειας; Πώς το απρόβλεπτο (οι μετακινούμενες λάμπες), εξασφαλίζουν από την εξαφάνισή τους τη συνέχεια, ότι δηλαδή το σύστημα είναι ολικό και ότι περιλαμβάνει ήδη μέσα από το παρελθόν του, το μέλλον του; Η διαφοροποίηση βρίσκεται στο απρόβλεπτο. Σε αντίθεση προς την καλλιτεχνική αντίληψη κατά την οποία η σταθερότητα της οπτικής υλοποίησης του καλλιτέχνη, -το κύρος του- εξασφαλίζεται από την τελική της αποτύπωση σε μια οριστική καλλιτεχνική κατάσταση, στην εργασία του Κωστή, το ολικό είναι εκείνο το οποίο ήδη έχει τελειώσει όχι πλέον ως η κατάσταση-, αλλά ως το επεκτεινόμενο προοπτικά, αναγγελιζόμενο και προβλεπόμενο μέλλον του. Αυτή είναι μια ιδιόμορφη αντίληψη της καλλιτεχνικής εργασίας κατά την οποία ο καλλιτέχνης σκέπτεται τα υλικά, τις τεχνικές και τους χειρισμούς της εργασίας του ως τις λέξεις και ως τις φράσεις ενός συλλογισμού. Για την καθημερινή πρακτική ο συλλογισμός χρησιμοποιείται ως η έννοια μιας δράσης και ως η υπόδειξη της λειτουργίας της και για την αναλυτική πρακτική ως η συνδεσμολογία των φράσεων και της λέξης. Η συνδεσμολογία είναι η μέθοδος και η λειτουργία είναι η προσαρμογή στις συνθήκες. Ο Κωστής μεταφέρει την αναλυτική πρακτική στις εικόνες του, -την ποίηση της συνδεσμολογίας στη λειτουργία των εικόνων.

Εμμανουήλ Μαυρομμάτης
Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

*Μεσα από την ύλη οι αστραπές ενοποιούν το χάος. Στη σειρά παράλληλα φαινόμενα.
Ηλεκτρονικός κεραυνός, μεταλλικά σφαιρίδια, καουτσούκ σε ξύλινη κατασκευή. 2000-2016.*

ΕΚ-ΡΗΞΗ

Σκέψεις για την έκθεση: θετικό ↔ αρνητικό, πρόταγμα ζωής.*

το θετικό είναι μέσα στο αρνητικό
και το αρνητικό στο θετικό
βλέποντας την πάλη/επικλήση της αστραπής
αρκεί να ανοιγοκλείσεις τα μάτια
και θα δεις το ανάλογο αρνητικό ίχνος του.

Συγκρότησα ένα καινούριο ενεργειακό πεδίο που θα μεταβάλλει τον εκθεσιακό χώρο σε ηχητικό περιβάλλον. Πρόσφατα έργα που αναδεικνύουν τον κεραυνό αλλά και έργα που είναι δηλωτικά της έκρηξης και συμπληρώνουν το συνολικό πρόταγμα της συγκρότησης της έκθεσης θετικό ↔ αρνητικό. Ο υπότιτλος είναι χαρακτηριστικός της άποψης που υποστηρίζω μέσα κι έξω από την ιστορία της τέχνης: πρόταγμα ζωής. Σχέδιο ζωής παρουσιασμένο σαν +ολικό πρόταγμα έτσι που οι κεραυνοί των έργων μου να ορίζουν το επόμενο βήμα, το αύριο και τις κεραυνοβολήσεις του. Στο ενεργειακό πεδίο που δημιουργώ, γίνεται αισθητή η αλληλεπίδραση των θεατών με τα ηλεκτρικά φορτισμένα έργα μου.

Μέσα στον αέρα των ρήξεων και των εκρήξεων το θετικό και το αρνητικό. Ηλεκτρικό φορτίο, σκέψεις, αισθήσεις... Η τυχαία ξαφνική εμφάνιση κι εξαφάνιση του κεραυνού. Όλα ξεκινάνε από το θετικό/αρνητικό. Η αστραπή δεν είναι μια ενιαία γραμμή όπως εμείς την διακρίνουμε. Αποτελείται από χιλιάδες μικρά αγωγά σημεία υγρασίας, όπου πάνω τους βρίσκει τον βηματισμό της, για να τα ενώσει έτσι η αστραπή στην εκρηκτική πορεία της. Απρόβλεπτη ρήξη έως και έκρηξη. Ανοιχτή γραμμή που καθορίζεται στην εξέλιξή της, που δεν έχει αρχή και τέλος προδιαγεγραμμένο, που καθορίζεται η εξέλιξή της από τα τυχαία σημεία αγωγιμότητας. Ο σχηματισμός της γραμμής της αστραπής προσδιορίζεται από τις αγωγιμότητες και τα φορτία, από τις τροχιές και την απειρία των σημείων που θα προταθούν για να αναπτυχθεί, από τις χαοτικές κινήσεις των αερίων ρευμάτων που μπορούν να πάρουν και την συμπεριφορά στροβιλισμών, από την αστάθεια των συστημάτων και βέβαια από κάποια απρόβλεπτα και άγνωστα στοιχεία X σε μεταμόρφωση. Η επανάληψη της απόστασης των κεραυνικών φάσεων στην μακρο-μετεωρολογία είναι μη προβλέψιμες κι αν στατιστικά πρέπει να μελετηθούν είτε από επίγειες παρατηρήσεις είτε από δορυφόρους είναι για την κατανόηση των κλιματολογικών φαινομένων. Χρησιμοποιώ το σημείο σαν μονάδα του σχηματισμού της γραμμής της αστραπής. Βέβαια στην κλίμακα ενός κεραυνικού αγωγού 10 χιλιομέτρων τα σημεία αυτά είναι επιφάνειες σημείων, ανάλογα με το ύψος και την πυκνότητα του αέρα, όπως επίσης αν διασχίζει ένα πλέον αγωγό από τον αέρα τμήμα όπως είναι αυτό του σύννεφου, που έχει μεγαλύτερη διηλεκτρική ικανότητα μια που είναι πιο αγωγό λόγω υγρασίας - έτσι κι αλλιώς κάποια ατίθαση δίνη αέρα, μας αλλιάζει όλα τα δεδομένα! Όταν η επιτυχημένη έκρηξη εμφανιστεί χαράσσοντας στο χάος των σημείων την αστραπή, χωρίς να έχουμε ούτε καν αιτιολογική συμπεριφορά αναγνώσιμη και κατανοητή του γιατί ένας τέτοιος σχηματισμός τότε, αυτό που είναι δεδομένο είναι πώς με τον τρόπο τους τα επί μέρους φορτία του ηλεκτρικού πεδίου φτάνουν σ' ένα βαθμό κυριαρχίας και συνείδησης των πηγών ενέργειας που διαθέτουν για να μπορέσουν να οργανώσουν αυτή την μεγάλη ριζοσπαστική αναδιάρθρωση της επίγειας και ατμοσφαιρικής ενέργειας. Η ισορροπία επέρχεται μόνον όταν η αστραπή ολοκληρώσει την χάραξη της τομής της και η βροντή ακουστεί στα πέρατα! Το περιβάλλον χάος σημείων της ατμόσφαιρας είναι ένα δυναμικό πεδίο φορτισμένο, ένας τεράστιος πυκνωτής γύρω από την γη, που η αστραπή πρέπει να διαπεράσει οργανώνοντάς το, επαναφορτίζοντάς το. Δεν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την εκάστοτε τροχιά σε κανονική διάταξη σημείων ή σε ταραγμένη. Η αστάθεια του συστήματος - με τον άγνωστο X που εδώ ανιχνεύει την επιλογή από σημείο σε σημείο - διαμορφώνει τροχιές μέσα στην απειρία των αγωγιμων σημείων που ορίζουν το κανάλι του χάους στο οποίο θα κινηθεί η αστραπή. Είναι ένα φαινόμενο που επαναφέρει την τάξη που κάθε φορά γεννάει το χάος - που επαναφέρει την τάξη που κάθε φορά επαναπροσδιορίζει το χάος. Ένα σταθερό ενεργειακό σύστημα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς

χαστικές παρεμβολές. Ο ανιχνευτής κεραυνός είναι ο ερευνητής του χάους που μετασχηματίζει το άγνωστο σε γνωστό κι αναγνωρίσιμο χάος σε μια λαμπερή διάταξη σημείων ενεργειακής αναπροσαρμογής. Αυτή η συστοιχία χαστικών σημείων οριοθετεί την γραμμή της αστραπής που βλήνουμε. Ο ήχος του κεραυνού είναι μια σύνθεση χαστικών εκρήξεων δια μέσου του αέρα, σε κοντινή απόσταση από την κρούση ακούγεται σαν σκίσιμο, σε μια μακρινότερη απόσταση αυτός ο ήχος μεταβάλλεται σε φοβερό βόμβο, γιατί έχει συμπεριλάβει τα αποτελέσματα του φίλτρου αέρας επί την απόσταση που βρισκόμαστε και βέβαια τα φυσικά εμπόδια για την απρόσκοπτη διέλευση του ήχου. Σε μια πολύ μακρινή θέση που δεν ακούμε καθόλου την βροντή, ενώ έχουμε δει την αστραπή, παράγεται το μουσικό έργο του John Cage " Τρία λεπτά σιωπής ", εδω θα προσθέταμε κεραυνοβόλου σιωπής!

Ο κεραυνός είναι δημιουργία. Μέσα σε περιβάλλον καταγίδας, με ηλεκτρική φόρτιση αρνητική και θετική, ο κεραυνός ασταμάτητα εμφανίζεται και κάθε φορά με διαφορετική μορφή, με άλλη ένταση και σε άλλο σημείο του πλανήτη. Διέρχεται μεταβάλλοντας τον αέρα που αναπνέουμε και την γη που περπατάμε κι ανανεώνουμε τον ηλεκτρισμό του σώματός μας και καλλιεργούμε τις τροφές μας. Διέρχεται από αινιγματικά σταυροδρόμια στέλλοντας και στις δύο φορτισμένες κατευθύνσεις την ενέργειά του δημιουργώντας αυτές τις θαυμάσιες ριζοειδείς γραμμές. Όταν εκδηλωθεί η δυνατότητα του κεραυνικού αγωγού όπου τα σημεία έχουν διηλεκτρικά ανιχνευτεί, διέρχεται η αστραπή από σημείο σε σημείο, από το ένα στάδιο στο επόμενο πεδίο μάχης που θέλει να κατακτήσει με την βεβαιότητα ότι επιχειρεί να οριοθετήσει την μεταφορά της ενέργειάς της ανάμεσα σ' ένα μη αγώγιμο κι εχθρικό περιβάλλον. Η ένωση αυτών των σημείων, η ενοποιητική διαδρομή λοιπόν, αποτελεί επικοινωνία όπου τα στοιχεία που έρχονται σε επαφή είναι μη αγώγιμα στοιχεία με διηλεκτρική ικανότητα χαμηλή που μεταμορφώνονται για να υπάρξει επαναφορά της σταθερότητας ανάμεσα στο θετικό κι αρνητικό φορτίο. Φέρνει σε επαφή περιοχές που βρίσκονται σε διαφορετικό περιβάλλον, τμήματα ατμόσφαιρας με αυτά της γης, ή και σε ίδιο περιβάλλον δηλαδή διασυννεφικός κεραυνός και ποιό σπάνια από το σύννεφο προς το περιβάλλον του. Αυτή η αυτοποιητική κεραυνογονία που επαναλαμβάνεται χορογραφικά πάνω στον πλανήτη είναι μια τεράστια αναζωογονητική έκρηξη με τις πιο λαμπρές γραμμές, που ενσωματώνουν όλο το ορατό χρωματικό φάσμα αλλιά και τις υπεριώδεις και υπέρυθρες ακτινοβολίες. Η δύναμη του χάους μας ή η δύναμή μας γίνεται αντιληπτή σε σχηματισμούς όπως στο όνειρο, όπου η χαστική δημιουργία μπορεί να χαρτογραφήσει έναν ολόκληρο κόσμο. As ονειρευτούμε τους κεραυνούς μας - as τους δημιουργήσουμε.

Η έκρηξη σταθεροποιεί το ηλεκτρικό πεδίο έτσι και τον χώρο που ζούμε, αναπνέουμε και καλλιεργούμε. Όλα ξεκίνησαν με μια μεγάλη έκρηξη, έτσι ξεκίνησε ο πλανήτης κι η ζωή πάνω του. Δεν νομιμοποιείται λοιπόν να συνεχιστεί η ζωή κι ο πλανήτης μας με άλλες μικρότερες; Αν η έκρηξη είναι η αρχή γιατί να μην είναι κι η συνέχεια; Αν έκρηξη είναι το όνομα της συνέχειας της ζωής; Αν λοιπόν η ζωή οφείλεται σε μια «έκρηξη», σε μια ριζική διαφοροποίηση, όπως η απότομη αλλαγή περιβάλλοντος, από την υδάτινη ανάπτυξη μας, την περίοδο της κριοφορίας μας, στην ατμόσφαιρα γιατί όχι και η συντήρηση αυτής της ζωής να μην γίνεται με εκρηκτικές διαφοροποιήσεις; Ο χώρος που οργανώνω μεταβάλλεται σε έναν ηλεκτρισμένο τόπο - παρατηρητήριο κεραυνών και άλλων ποιητικών φαινομένων. Οι εκρήξεις μέσα στην τέχνη κι έξω από αυτήν μέσα στη ζωή κι όλα μαζί σε μια +ολική παρουσίαση. Υπάρχει «έκρηξη» στις τιμές των προϊόντων αλλιά κι εκρηκτικοί θεσμοί. Υπάρχει «ρήξη» ανάμεσα σε δυο απόψεις αλλιά και σε δυο θεσμούς που δημιουργεί ΕΚ-ΡΗΞΗ.

Αυτή την στιγμή κάποιοι ετοιμάζονται να παρακολουθήσουν καταγίδες και να κυνηγήσουν κεραυνούς. Έτσι, φωτογραφικά να συλλάβουν αυτό το άπιαστο φως που δεν το προλαβαίνουν. Υπάρχει η απέραντη ασχηματοποίητη έκταση, ενεργειακά φορτισμένη, πριν τον ερχομό του ανιχνευτή κεραυνού. Η αστραπή είναι αναγκασμένη να εμφανιστεί κάποια συγκεκριμένη ηλεκτρική στιγμή για να επανέλθει η ζωογόνος ισορροπία στην φύση. Η φυσική επιλογή εμφανίζει αυτά τα σταθεροποιητικά ηλεκτρικά συστήματα των κεραυνικών αγωγών. Χωρίς κάποιο κεντρικό σημείο αλλιά με διάχυτα τα σημεία σε όλη την ατμόσφαιρα ενεργοποιεί την δραστηριότητά του εκατό φορές το δευτερόλεπτο πάνω στον πλανήτη. Μαθαίνουμε πάντα για τις καταστροφές που δημιουργούν κάποιες κεραυνοβολήσεις, που όμως είναι ελάχιστες άμα σκεφτεί κανείς πόσες κεραυνοβολήσεις έχουμε το δευτερόλεπτο. Έτσι κανείς δεν αναρωτιέται για την τεράστια θετική παρουσία του στην ανανέωση του ηλεκτρικού πεδίου, στον αέρα που αναπνέουμε, στην φύση και τις καλλιέργειες, στο κορμί μας με την ανανέωση των ηλεκτρικών φορτίων. Εκατό φορές το δευτερόλεπτο λοιπόν κάποιοι έρχονται σε επαφή με το φαινόμενο του κεραυνού. Εάν πολλαπλασιάσουμε αυτό τον ρυθμό συνεχούς εμφάνισης επί τα τρία δισεκατομμύρια οκτακόσια εκατομμύρια χρόνια ζωής του

πληνθήτη, εάν υπολογίσουμε τα ηλεκτρικά φορτία με τα οποία συνδιαλέγεται, εάν μπορούμε να μετρήσουμε τις παραμέτρους που επηρεάζει σε κάθε του δραστηριοποίηση, εάν όλα αυτά λοιπόν είναι δεδομένα και είναι μετρήσιμα ... πως γίνεται ο φίλος φωτογράφος που πήρε τις καταιγίδες στο κυνήγι, ακόμα να μην έχει συνέλθει από την ατυχία του γιατί, όπως λέει, με τρεις μηχανές στημένες όταν περίμενε τον κεραυνό να εμφανιστεί μπροστά στην κοιλάδα έσκαγε από πίσω κι όταν ήταν σίγουρος πως θα εμφανιζόταν δεξιά του χτύπαγε διασυννεφικός κεραυνός πάνω από το κεφάλι του; Ο γνωστός παράγων άγνωστος Χ κι ο ατίθασος κεραυνός!

Κεραυνοί στις καταιγίδες, στις εκρήξεις ηφαιστειών, στους σεισμούς, στους ανεμοστρόβιλους και σε τόσα άλλα φαινόμενα που ασκούν την δυναμική παρέμβασή τους έτσι που να αναζωογονούν, να καταστρέφουν ή να επουλώνουν τα τραύματα της φύσης. Για να συνεχιστεί η ζωή;

Εάν αντιληφθούμε την ζωή σαν ένα κομμάτι της τέχνης - σε ποιόν κάνουμε κακό; Ποιόν βλάπτει το να γίνει «η καθημερινή ζωή τέχνη»; Το αντίστροφο, εάν ένα κομμάτι καθημερινότητας μπει μέσα σε ένα μουσείο γίνεται αυτόματα τέχνη; Γιατί στη μια περίπτωση αποτελεί ρητορικό σχήμα –ενώ στην άλλη γεγονός; Το πραγματοποιήσιμο και το μη δυνάμενο να πραγματοποιηθεί; Μήπως η ζωή του καλλιτέχνη γίνεται τέχνη; Έστω, ανάγοντας φαντασιακά την πραγματικότητα σε ένα φανταστικό μουσείο ή εργαστήριο; Τα έργα του γίνονται σε σχέση με την ζωή του ή σε σχέση με άλλα έργα τέχνης ή σε σχέση με την ιστορία της τέχνης ή σε σχέση με τον τρόπο ανάγνωσης της σύγχρονης προβληματικής ή σε σχέση με την αγορά, την μόδα, τον έμπορο, τον επιμελητή; Η ζωή των έργων είναι δεδομένο πως δεν ανήκει στον καλλιτέχνη –πόσοι επιμελητές δεν προσπαθούν να εκθέτουν μόνο πεθαμένους καλλιτέχνες, οπότε τα έργα τους να είναι στην ανεξέλεγκτη διακριτική τους ευχέρεια να παρουσιαστούν με οποιοδήποτε τρόπο!

Ποιητές προσδιόρισαν κινήματα τέχνης - σήμερα που δεν υπάρχουν πια κινήματα, χρηματιστές, συλλέκτες, επιμελητές πιάνουν τον σφυγμό της επιτυχημένης συναλλαγής; Υπάρχουν περίοδοι όπου το ζητούμενο είναι ο επαναπροσδιορισμός της τέχνης, ιδιαίτερα στην αρχή του 20ού αιώνα έως και την δεκαετία του 60, υπάρχουν όμως και μεταβατικές περίοδοι όπου η χρηματική συναλλαγή κυριαρχεί και υποκαθιστά τις αξίες που ενυπάρχουν σε μια κοινωνία - έτσι και σε ένα έργο τέχνης.

Ο ετερόνομος τρόπος ζωής μας έφερε σε τέλος δημιουργικής διαδρομής, διαλόγου κι επικοινωνίας και πηλόν το αφασιακό, το αδιάφορο και το ατομικιστικό κυριαρχεί. Ο ετερόνομος τρόπος παραγωγής τέχνης φέρνει τέλος στην φαντασία και στην δημιουργική σχέση με την πραγματικότητα. Παρ' όλη την αύξηση παραγωγής τέχνης και θεάματος αυτός ο τρόπος δεν είναι άλλος από την παραγωγή που εγγράφεται σε μια ετερόνομη συμπεριφορά. Όσο για την έκφραση Αυτό μου αρέσει ή δεν μου αρέσει ή και γιατί έτσι μου αρέσει είναι καθήλωση στην βρεφική ηλικία ή επαναφορά αυτής της ηλικίας στον δημόσιο σχολιασμό. Φυσικά δεν είναι τίποτα άλλο πέραν της καταναλωτικής αγωγής.

Και γιατί εγώ νοιάζομαι όχι γι' Αυτό αλλά για την τέχνη και θέλω να προσπαθήσω να της δώσω νόημα; Θέλω να θυμίσω πως έχω πει πολλές φορές όχι στο να συμμετάσχω σε ομαδικές αλληλίες και σε ατομικές σε αίθουσες τέχνης, όταν οι προϋποθέσεις για το έργο μου δεν είναι οι κατάλληλες. Έχω δε εκθέσει/παρουσιάσει έργα μου, που φέρουν και αυτά τους ηλεκτρονικούς μου κεραυνούς σε εξωτερικούς χώρους, και σε μη οριοθετημένους/προσδιορισμένους χώρους σαν ειδικούς χώρους τέχνης και υπήρξε επικοινωνία με τον θεατή. Το ηχητικό ξάφνιασμα έφερνε και την πρόσκληση να το δουν. Γιατί ζήτησα στον εαυτό μου κεραυνούς; Γιατί άρχισα να μιλάω με τους κεραυνούς, γιατί τους παρουσίασα; Γιατί ταυτίζομαι με αυτά τα έργα και χάνομαι μέσα τους, όταν τα κοιτάω ώρες ολόκληρες μαγεμένος; Γιατί μου αρέσει να βλέπω περαστικούς να σταματάνε και να τα παρατηρούν αρκετές στιγμές της ζωής τους; Σε κάποια παράθυρα που τα είχα βάψει, ήταν ενδιαφέρον πόσο ο ένας τα έδειχνε και τα σχολίαζε στον άλλον.

Σε αυτό το σημείο, θα προσθέσω ένα τμήμα από ένα κείμενό μου που τιτλοφορείται: Ο άγνωστος Χ σε άορατη αποστολή, που μιλάει με τέτοιο τρόπο για τους κεραυνούς μου που μπορεί να απαντάει σε περισσότερα ερωτήματα. Έτσι, λοιπόν:

Ζούμε σ' έναν κόσμο που θεωρούμε πως εκμοντερνίζεται, αν αυτό είναι η αναμενόμενη συνέχεια της Αναγέννησης, πως εξελίσσεται η τεχνολογία, η τέχνη, η γνώση, η ανθρώπινη ελευθερία και πως οδηγεί σε μια κοινωνία χειραφετημένη από την άγνοια, τη φτώχεια, τη μονοκρατορία ιδεολογιών και μακριά από φανατισμούς.

Όμως αυτό που βλέπουμε γύρω μας δεν είναι αυτό που θα θέλαμε να έχει πραγματοποιηθεί και τελικά δεν είναι πρόοδος του

ανθρώπου, αλλά επί μέρους εξελίξεις υποταγμένες στην κοινωνική δεοντολογία διαχείρισης της παραγωγής. Μικρό παράδειγμα η γενετική εξέλιξη με τα σημαντικά ευρήματα και η χρησιμοποίησή της για μεταλλαγμένα τρόφιμα, για να μπορεί ο δείκτης τιμών να ικανοποιεί τις πληθωριστικές κρίσεις της σύγχρονης οικονομίας. Κι όπως λέει ο Lyotard, σήμερα δεν αισθάνεται κανείς ένοχος για το ότι είναι απαίδευτος και ζει μέσα στην άγνοια. Και ποιο ήταν το επιχείρημα της πλειοψηφίας του γερμανικού λαού για τα στρατόπεδα εξολόθρευσης και το Άουσβιτς; Δήλωσαν άγνοια.

Σήμερα λοιπόν που αυτό το μοντέρνο θέλει να χρησιμοποιεί έννοιες παγκοσμιοότητας (διάβαζε απόλυτη και μονοκρατορική άποψη), όπου έχουμε τίτλους εκθέσεων όπως Global Vision - παγκόσμια οπτική δηλαδή, την οποία εκ φύσεως έχουν παγκόσμια μόνον οι τυφλοί - το να ψάξουμε τον ρόλο της τέχνης σημαίνει πως ψάχνουμε έναντι της σκόπιμα παγκοσμιοποιημένης ιδεολογίας (διάβαζε ταυτολογικής και ισοπεδωτικής ιδεολογίας). Δηλαδή ψάχνουμε με τον δικό μας τρόπο αντίληψης και πέρα από συντηρητικές συντεταγμένες ανάγνωσης της αναγκαιότητας ύπαρξης της τέχνης.

Ο άνθρωπος που αποκτάει φτερά, που κλέβει από τους θεούς τη φωτιά, γινόταν κατά περιόδους πρότυπο ζωής, ήταν όμως πάντα πρόκληση! Ο Δαίδαλος είναι ο τύπος του καλλιτέχνη που φέρει ικανότητες όσο αρχιτεκτονικής τόσο και γλυπτικής, ακόμη κι εφευρέτης μηχανικών μέσων! Στο δε Μέγιστο του Πλάτωνα τα γλυπτά του χαρακτηρίζονται ως έμψυχα. Από τον πανεπιστήμονα Αριστοτέλη στους εγκυκλοπαιδιστές έως την σημερινή μορφή ειδίκευσης κι ανάλυσης που έχει πάρει η επιστήμη, ο άνθρωπος ζητάει λύσεις ανάλογες του εκάστοτε κοινωνικού γίγνεσθαι. Έτσι από τον Δαίδαλο στον Λεονάρντο έως τους σημερινούς καλλιτέχνες, βλέπουμε περιόδους αναληψιών, όπου τα όρια διαπλητώνονται κι απελευθερώνεται η δημιουργική δράση. Ο άγνωστος Χ ελλοχεύει ως φορέας δημιουργικής έφεσης. Διασχίζοντας τις διαδρομές της τέχνης στις χαρτογραφημένες περιοχές, περνάμε από όλες τις μορφές τέχνης και συναντάμε τόσο τις εμπορικές περιοχές όπου οι έμποροι πουλάνε την έξυπνηπραμάτεια τους, όσο και εκείνες του ονείρου και της έρευνας όπου δεν παράγονται εικόνες και ποιήματα, αλλά ασκείται η ποιητική αίσθηση και το δημιουργικό φανταστικό πραγματώνεται, χρησιμοποιώντας όσο την γραφή τόσο την εικόνα ή την αναπνοή ή τον ηλεκτρισμό ή την έννοια Χ.

Ο παράγων άγνωστος Χ εξάσκησε τη σκέψη και βοήθησε στην αντίληψη κι ανάγνωση του εσωτερικού κι εξωτερικού περιβάλλοντος του ανθρώπου. Το ζητούμενο άγνωστο τροφοδότησε τη δημιουργική έκφραση και ανάπτυξε μορφές που βοήθησαν στην κατάκτηση δεδομένων. Τα δεδομένα μοιράστηκαν με τον παράγοντα Χ και για τα άγνωστα αυτά δεδομένα της σκέψης χρειάστηκε η έρευνα. Η έρευνα κι ο επαναπροσδιορισμός της από την ανακάλυψη, είναι μια πορεία που δίνει λόγο ύπαρξης ερευνητικής.

Μέσα από τις ιδεολογίες και τις θεολογικές τους προεκτάσεις όλα βρίσκουν μια έμπιστη λύση. Μέσα στο άγνωστο ταξίδι Χ η τέχνη πάντα επαναπροσδιορίζεται φανταστικά. Όταν ο Χ εισβάλλει στην τέχνη τότε γίνεται Χ+. Είναι παράγων ανατροπής και ανανέωσης. Αυτό βέβαια μπορεί να ισχύσει, όταν αυτός ο άγνωστος δεν υποδύεται έναν γνωστό, που ανήκει στον υπερθετικό βαθμό του λόγου και προτάσσει θεολογικές λύσεις για ανάπτυξη θεολογικών πρωτοβουλιών κι όταν αυτός ο άγνωστος δεν εξοστρακίζεται εν όψει ενός "τέλειου" πολιτειακού συστήματος κι όταν αυτός ο άγνωστος δεν γίνεται ιδεολογικό κατασκεύασμα για παραπλήρωση των ανθρώπινων διαφορών σε γένος, φυλή, σκέψη, ιδιοσυγκρασία -αλλά φορέας ενός συνολικού προτάγματος του ανθρώπινου γένους. Ο άγνωστος Χ αναγνωρίζεται στην διαφορά και στον άλλον που, αν δεν επικοινωνήσουμε μαζί του, δεν θα γνωρίζουμε το άγνωστο που φέρει την ζωή και διεκπεραιώνει τα όριά της. Ο άγνωστος Χ κατασκευάζει λαβυρίνθους για να γίνει το άγνωστο γνωστό να βρει τις διαδρομές του.

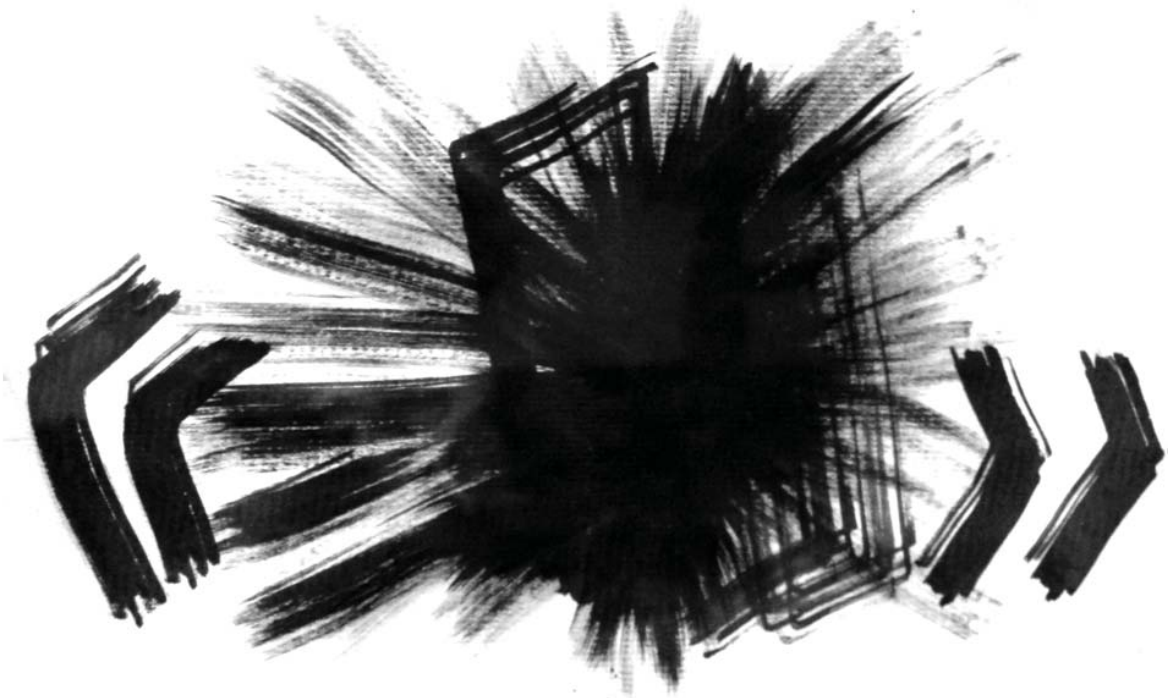
Κάθε ξεπέραςμα των ορίων εμπεριέχει κίνδυνο. Παίρνοντας όμως αυτό το ρίσκο εμπλουτίζουμε τον διάλογο. Ο επαναπροσδιορισμός των ορίων θέτει τα καινούρια ενδιαφέροντα και τα ερωτήματα που γεννιούνται προ των πυλών του κοινωνικού διαλόγου. Ο δημόσιος διάλογος, όταν γίνεται, αντικαθρεφτίζει όχι μόνον το που μπορεί να πραγματοποιηθεί, τη χρονική στιγμή που αυτός ξεκίνησε αλλά φυσικά και τις κοινωνικές δυνάμεις που συμμετέχουν σ' αυτόν. Έτσι είναι εύκολο να πούμε πως η σχέση τέχνης - θηϊκής είναι ένας διάλογος που έχει περιλάβει και καταγράψει σκέψεις, ερωτήματα και απαντήσεις. Όμως η γενετική επιστήμη και η ηθική δεοντολογία, σε ό, τι αφορά στην ανθρώπινη γενετική παρέμβασή της, είναι μια ανοιχτή συζήτηση. Για να καθορίσουμε τον διάλογο πρέπει να προσδιορίσουμε τα όριά του και να τον αφήσουμε σε μια δημιουργική ανάπτυξη, να τα ξεπεράσει και να τα επανατοποθετήσει όσες φορές το θεωρεί αναγκαίο γενεσιουργό αίτιο. Όντας ο διάλογος μέρος της επικοινωνιακής περιπέτειας του ανθρώπου, προσπαθεί

να χαράξει δρόμους ενδιαφέροντος παράλληλους ή επάλληλους που μπορεί να μην συναντηθούν ποτέ - αλλά αν αυτό συμβεί, τότε ο διάλογος θα είναι εδραιωμένος σε ουσιαστικές προτάσεις, απελευθερωτικές του ανθρώπινου δυναμικού. Για ν' ανακαλύψουμε πρέπει να θέλουμε να χαράξουμε περιοχές έρευνας και να τις διασχίσουμε πολλές φορές για να επιστημανθεί το πρώτο μονοπάτι στο απάτητο φρέσκο έδαφος. Ο πολιτισμός εμπεριέχει όλες τις μορφές γνώσης και τρόπους απόκτησης, επιστημονικής και λαϊκής, επαγγελματικής και εμπειρικής από όλες τις γεωγραφικές περιοχές της γης. Έτσι, αν αυτοί που προσδιορίζουν την πολιτιστική φυσιογνωμία αλλά και την επιστημονολογική ηγεμονία του σημερινού λεγόμενου προηγμένου κόσμου δεν δεχτούν αυτή την διάχυση και ρευστότητα, αλλά κλειστούν στα στενά δικά τους σύνορα, θα είναι υπό αμφισβήτηση .

Ο ψηφιακός κόσμος της ηλεκτρονικής εποχής περιέχει τόσους μύθους όσο κι οι παλιότερες κοινωνίες. Από αιώνα σε αιώνα οι μυθολογικές βασιτίσες ταξίδεψαν σαν ένα μυστικό επιβίωσης, που έρχεται σε μας σήμερα, παρ' όλη την πληροφορική εξέλιξη και τις νέες τεχνολογίες, με το ίδιο περιεχόμενο. Μύθοι επιβίωσης λοιπόν και νέες τεχνολογίες συνθέτουν ένα νέο τρόπο επικοινωνίας και ζωής; Αλληάζουν το συνολικό αίτημα ζωής του απελευθερωμένου και συνειδητοποιημένου άνθρωπου; Η ηλεκτρονική τεχνολογία αναπτύσσεται, η ψηφιοποίηση της πληροφορίας έφερε ακόμα και την έρευνα της εικόνας σε πρακτική εφαρμογή με μεγάλες δυνατότητες συνδυασμών πληροφορίας με δημιουργικές προεκτάσεις - τα αποτελέσματα που γεννιούνται είναι μιας άλλης πραγματικότητας! Όλα τα διάμεσα μπορούν να αναπτύξουν την δημιουργική ανθρώπινη κατάσταση, αν γίνουν απελευθερωτικοί φορείς της συλλογικής συνείδησης και πάρουν θέση ιστορικής παρέμβασης. Όταν η συλλογική πνευματικότητα της κοινότητας είναι ποιότητας, αυτή η ανθρώπινη ομάδα μπορεί να γράψει την δημιουργική ιστορία της ανθρωπότητας. Μήπως ο άνθρωπος που ζητάει την ομορφιά και τον πολιτισμό είναι μια φράση που ανήκει σε έναν ασθενή που χρειάζεται θεραπεία;

Μήπως έχουμε ξεχάσει πως, αν δεχόμαστε ένα σύστημα, αυτό της πληροφορικής για παράδειγμα, είναι για να φέρει κάποιο αποτέλεσμα στην παραγωγή και όχι ο ανθρώπινος εγκέφαλος να συρρικνωθεί στο ψηφιακό ιδεώδες ενός λογισμικού προγράμματος! Εάν κάτι γίνεται αποδεκτό και δεν ζητιέται η ανατροπή του είναι γιατί είναι αποτελεσματικό. Έτσι, για παράδειγμα, η ελεύθερη αγορά και η διεθνής λογική της έχει επιτρέψει στους 80 πιο πλούσιους ανθρώπους του πλανήτη να διαθέτουν περισσότερα χρήματα από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της Κίνας. Αυτό βέβαια δεν θα μπορέσει να συνεχίσει να υπάρχει, αν οι Κινέζοι τελικά δεν οδηγηθούν σε ευημερία ή έστω σε δίκαιη κι ισορροπημένη ευημερία κι ανάπτυξη ή σε κάποιο ανάλογο θετικό αποτέλεσμα. Επειδή υπάρχει τεχνολογική ανάπτυξη κι επιστημονική εξέλιξη κι υστερία μαζί, αυτό δεν σημαίνει πως περνάμε μια περίοδο συνολικής ανθρώπινης προόδου. Δεν σημαίνει πως με την ανακάληψη της τυπογραφίας δημιουργήθηκαν μεγάλοι συγγραφείς, ούτε πως η ανυπαρξία της εμπόδιζε τον Αριστοτέλη να γράψει τόσα βιβλία σε μια τέτοια ευρεία γκάμα πραγμάτων από τα μετεωρολογικά έως την ποιητική. Εξ άλλου αυτός ο οργανωμένος ψηφιακός νοητός χώρος, μήπως δεν είναι απόρροια της οργάνωσης ενός ειδικού τμήματος μόνον της ανθρώπινης φαντασίας; Ο ηλεκτρονικός πολιτισμός μας για την ώρα έκανε έξυπνες τις μηχανές. Πόσο ταιριάζει αυτή η λέξη για να χαρακτηρίσουμε τον αιώνα που τέλειωσε, δηλαδή έξυπνος αιώνας και κατά προέκταση έξυπνος άνθρωπος; Η φωτονική φωτιά που καίει μέσα στις οθόνες στο σπίτι μας συνεχίζει την αρχέτυπη λογική της φωτιάς στο σπίτι προσφέροντας επιπλέον την ζεστασιά της λάμψης της τεχνητής ευφυΐας των υπολογιστών; Είναι το ίδιο πρωτόγονο ένα κτεσινό γκράφιτι, ένας σχεδιασμός στα προϊστορικά σπήλαια και μια ανάλογη χειρονομία ή επεξεργασία μ' ένα σχεδιαστικό πρόγραμμα στην νέα μας σπηλιά, τον υπολογιστή του σπιτιού μας; Όσο κερδισμένη βγαίνει η τέχνη από τα τεχνολογικά υλικά τόσο και αυτά τα ίδια γίνονται πιο έξυπνα και δημιουργικά στα χέρια καλλιτεχνών. Η ανάγνωση του κόσμου σαν ολότητα, που δίνει δικαίωμα στον λόγο της τέχνης να υπάρξει, θέλει να κάνει έναν κόσμο τέχνης την πολύμορφη πραγματικότητα. Η τέχνη πραγματεύεται το άγνωστο, αναδεικνύοντας κρυφές πλευρές και δυσεύρετες αλήθειες, για ν' αναδείξει το ουσιώδες ανεξήγητο ή το τυχαίο ωραίο.

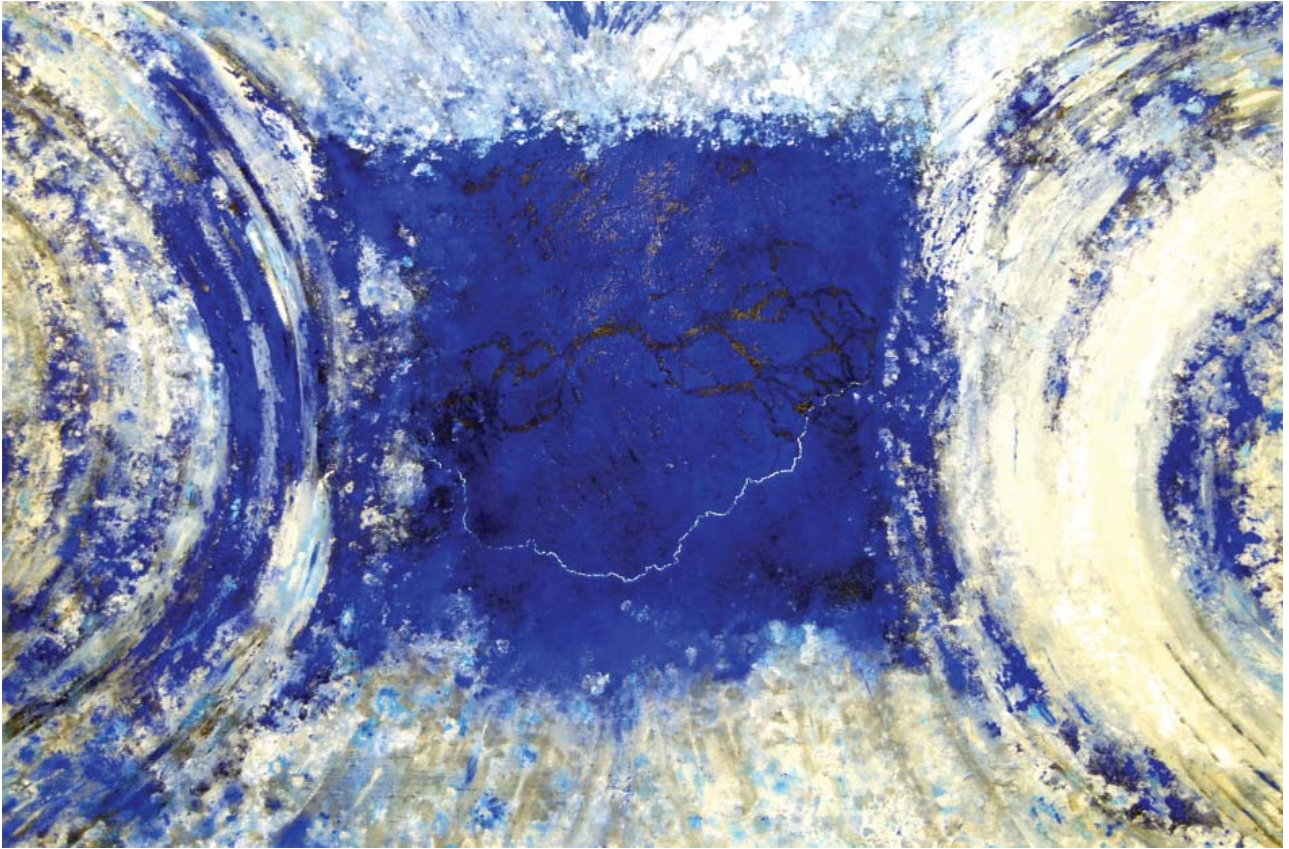
*Το κείμενο αυτό περιέχει και παραγράφους από παλαιότερες σκέψεις μου δημοσιευμένες.

Κωστής Γεωργιάδης

Έκρηξη σε εισαγωγικά, χρώμα σε χαρτί, 1979.

ΘΕΤΙΚΟ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΘΕΤΙΚΟ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΘΕΤΙΚΟ ΑΡΝΗΤΙΚΟ

Συνεχής προσέγγιση, 100 x 150 x 15. Ηλεκτρ. Κεραυνός, χρώματα, σε καμβά. Οι μολυβί γραμμές είναι τα ίχνη | οι διαδρομές των κεραυνών μου, που "τρώνε" το χρώμα. 2A000-16.

Έκρηξη, χρώμα σε καμβά, 130 x 40 εκ., 1989.

Humrigan on lightning field, Στη σειρά παράλληλα φαινόμενα.
Ηλεκτρονικός κεραυνός, οξειδωμένα μέταλλα σε ξύλο, 120 X 120 εκ, 2000-16

+οηλική αίσθηση

Από τον Φεβρουάριο του 1974 που κυκλοφορεί στην Αθήνα το ποιητικό βιβλίο μου Αποσπάσματα του Κωστή, από τον Λ. Γιοβάνη, έως και σήμερα πολλές φορές χρειάστηκε/χρησιμοποίησα την αισθητική προσέγγιση που χαρακτήρισα σαν +οηλική πρόταση. Χρησιμοποίησα αυτή την ιδιαίτερη γραφή, όχι σαν γραφιστικό λογοπαίγνιο, αλλά για να υπάρξει διαφοροποίηση από την λέξη « συνοηλική », που είναι ήδη εννοιοδοτημένη λέξη - στο κείμενό μου αυτό παρουσιάζω τις διαφορές τους αλλά και τις συμπληρωματικές τους σχέσεις. Έτσι, για να επανέλθω, το βιβλίο μου αυτό παρουσιάστηκε με μια +οηλική ποιητική – μια ποιητική σε εξέλιξη στις σελίδες ενός βιβλίου. Αυτή η προσέγγιση που εξαπλώθηκε με σαφήνεια στο γλυπτό μου Το ερωτηματικό της Γής, όπως και στις ατομικές εκθέσεις Mediassemblages, Ρευστότητα στερεοποιημένη και στα περιβάλλοντά μου Λαβύρινθος ή το κενό μνημείο και Ηλεκτρικό πεδίο, ξεκίνησε τόσο σαν πρόταση παρουσίασης και σύνθεσης ενός έργου όσο και σαν +οηλική προσέγγιση/πρόταση ζωής. Ένα +οηλικό έργο τέχνης. Έτσι η πρώτη φορά που οργανώνω μια τέτοια προσέγγιση επανανάγνωσης των μορφών που με βοηθάνε εκφραστικά μέσα από την ιστορία, γίνεται στο πρώτο μου ποιητικό βιβλίο, που όχι μόνον περιέχει τμήματα από δικά μου ανέκδοτα βιβλία και επιγραφές δρόμων και παραινέσεις/σκέψεις για τον αναγνώστη αλλά και για αυτή την ίδια την πράξη της έκδοσης, όπως και τμήματα από άλλους συγγραφείς με μια ιδιαίτερη παρέμβαση. Η ποίηση/η τέχνη που βγαίνει στη ζωή και η ζωή που μπαίνει στην ποίηση/στην τέχνη. Δεν φοβάμαι το καινούριο στην ποιητική αίσθηση αλλά το παλιό κι αυτούς που βολεύονται γύρω του, το καθιερωμένο, το σίγουρο.

Η πεπατημένη σήμερα είναι πια μια λεωφόρος ταχείας διέλευσης: προσοχή μη σας συνθλίψουν οι βιαστικοί οδηγοί! Από πάνω κι από κάτω γύρω και πέρα από κάθε σκηνή του παρελθόντος υπάρχει πάντα χώρος για νέα μηνύματα και καινούριες προσεγγίσεις, ναί τέτοια είναι και η δική μου +οηλική προσέγγιση. Άλλο η πράξη με τα δεδομένα υλικά όπως: γράφω ποίηση με λέξεις, όπως ζωγραφίζω με χρώματα και κάνω γλυπτά με τρισδιάστατα υλικά και άλλο ο τρόπος επικοινωνίας τους που έχει να κάνει με την +οηλική πρόταση και τον ολοκληρωμένο εσωτερικό διάλογο μεταξύ τους. Η εννοιολογία που συνδέει μεταξύ τους 40 ποιήματα σε ένα βιβλίο, 15 μαρμάρια κεφάλια σε ένα γλυπτό, 20 πίνακες και πέντε γλυπτά σε μια έκθεση. Για να είναι ζωντανά, παρεμβατικά κι εκρηκτικά! Σημειώνω πως υπήρξαν φορές που δεν μου χρειάστηκε αυτός ο τρόπος παρουσίασης – όμως όποτε τον οργάνωσα έτσι, είχα ουσιαστική ανταπόκριση γεννούσε ερωτήματα που διευκόλυναν τον διάλογο και την ποιητική/καλλιτεχνική επικοινωνία. Είναι μια προσέγγιση που με απασχόλησε/με προβλημάτισε, έχοντας στόχο την ουσιαστικοποίηση του αποσπασματικού λόγου.

Το πολύτεχνο έργο, που ονομάστηκε και συνοηλικό, και αυτό που με υπέρβαση των δεδομένων ορίων συνδιαλέγεται με άλλη τέχνη δεν έχει να κάνει με αυτό που δι-αισθητικά (δι-αισθητικά= δια μέσου των αισθητικών προταγμάτων με τα οποία διαλέγω να έρθω σε διάλογο) προτείνω σαν +οηλικό. Είναι διαφορετικές προσεγγίσεις/προτάσεις, η μία συγκροτεί ένα έργο σύνθετων καλλιτεχνικών σχέσεων και αυτή που διαπραγματεύομαι εδώ θεωρεί την προηγούμενη πρόταση αισθητική/καλλιτεχνική προϋπόθεση των αρχών του 20ού όπως έχει ως προϋπόθεση και όλα τα άλλα αισθητικά ρεύματα. Άλλο η συνέργεια των τεχνών, η μίξις, το jamming, η αντίληψη του κολάζ, το assemblage, ή το θέατρο, ο κινηματογράφος, ο χορός, ή ακόμη οι πολύτεχνες αρχαίες εκφράσεις τέχνης και άλλο το +οηλικό που πολλές φορές σε ένα είδος τέχνης εμφανίζεται σαν μια αισθητική στυλιστική πρόταση. +οηλικό έργο τέχνης δεν δημιουργείται επειδή συνεργάζονται κάποιες τέχνες, αυτό ονομάζεται κολάζ τεχνών, μίξις αισθησεων, πολύτεχνο έργο, συνοηλικό έργο. Αυτό ταιριάζει και με την αντίληψη του κολάζ όπου για παράδειγμα ένας μουσικός παίρνει τρία μουσικά μοτίβα (δημοτικό, έντεχνο κι ηλεκτρονικό) και τα ενώνει/ενσωματώνει ή ένας ποιητής κολάζει στίχους άλλων και παράγει ένα ποίημα. Μια εννοιολογική +οηλική προσέγγιση θα ήθελε τα τρία αυτά μουσικά μοτίβα αυτόνομα στην ίδια χωρική παρουσία, παιγμένα από τον ίδιο εκτελεστή, ταυτόχρονα! Η πρακτική του κολάζ σαν έννοια χρησιμοποιήθηκε και στην ποίηση, από το ευρωπαϊκό Νταντά έως τον Αμερικανό Γουίλλιαμ Μπάρουζ που κείμενά του ήταν φτιαγμένα από τμήματα κειμένων όπως και στους πειραματισμούς του Claude Pelieu στην Γαλλία, στην προφανή ποίηση του Jiri Kolar, στο παγκόσμιο κίνημα της Οπτικής Ποίησης (Visual Poetry) και φυσικά στο μοναδικό Empty Words του John Cage, ένα τυχαίο ανακάτεμα λέξεων και συλλαβών. Σ' αυτή την ερευνητική πολυποικιλιακή συμπεριφορά εγγράφεται και το Poème Electronique, του I. Ξενάκη για το περίπτερο της Philips στην Παγκόσμια Έκθεση του 1958. Οι εικαστικές τέχνες οικειοποιούνται τόσο την ποίηση

όσο και την πραγματικότητα κάνοντάς την τέχνη. Γιατί η ποίηση να μην οικειοποιηθεί, για να παρέμβει, για να ποιητικοποιήσει την καθημερινότητα, με τα δικά της υλικά, μια που παντού υπάρχει ο λόγος και οι έννοιες που είναι φορέας;

Ένα +οηλικό έργο τέχνης υπάρχει και μέσα στην « συνολική » αντίληψη της τέχνης όπως περιγράφεται από πολλούς καλλιτέχνες και ποιητές. Δεν μου αρέσουν αυτές οι στριφνές φράσεις όμως είναι λεπτές οι διαφορές για να αποσαφηνιστούν και να προσδιοριστούν. Οι +οηλικές προτάσεις δημιουργούν ρήξη μιας κατεστημένης πρακτικής και ανοίγουν διάλογο με τον θεατή μέσα από έναν ανοιχτό εννοιολογικό καθορισμό. Ο Γ. Παπαϊωάννου έλεγε πως «...ο ένας προσφέρει την ζωγραφική του, ο άλλος την ποίησή του, ο άλλος την μουσική του και βγαίνει ένα έργο συνόλου ». Αυτό δεν έχει να κάνει με το +οηλικό έργο που συζητάω, αλλά όπως προείπα φυσικά ενυπάρχουν αυτές οι αισθητικές διαθέσεις μια που μέσα από όλες αυτές τις προτάσεις μπορεί, αν το χρειάζεται ο ποιητής/καλλιτέχνης να παράξει ένα +οηλικό έργο. Ο άνθρωπος είναι ένα +οηλικό έργο. Από τον πρώτο άνθρωπο που χρειάστηκε την τέχνη ποιες αισθητικές να θέσεις για αναζήτηση, αφού ακόμη ούτε το αίτημα της αισθητικής δεν θα υπήρχε! Αντίθετα το πολύτεχνο έργο σαν μια τελετουργία στους πρωτόγονους έφερε σε διάλογο μυσταγωγικό πολλών μορφών τέχνης. Η τέχνη θέλω να είναι δημιουργική, ερευνητική, πειραματική, απελευθερωμένη και να προσπαθεί να εξελίξει/ανανεώσει τον λόγο της και ας μένει και σε μία μορφή τέχνης. Εξ άλλου η μουσική, ο λόγος και η ηθοποιία συνεργάζονται και το αποτέλεσμα λέγεται για παράδειγμα θέατρο ή κινηματογράφος και λειτουργούν σαν αυτόνομα είδη/μορφές. Μήπως η απολυτότητα υπονοεί συντηρητισμό; Έτσι μια καινούρια, αυτόνομη μορφή τέχνης στο μέλλον μπορεί να ενσωματώνει πολύτεχνα είδη αλλά και +οηλικές αισθητικές προτάσεις, μέσα στα πλαίσια μιας συνολικής αντίληψης της τέχνης.

Ο Νάνος Βαλαωρίτης στο ανέκδοτο κείμενό του, Περί Ποιήσεως, του 2004, γράφει το εξής: «...η ποίηση είναι κι αυτή όπως ο έρωτας ένα δαιμονικό στοιχείο που συνδέει το θείο και ακατάληπτο μυστήριο του κόσμου με την καθημερινότητα των ανθρώπων και μόνο εκείνη είναι ικανή να την αποκαλύψει στην πληρότητά της. Κι εδώ δεν μιλάμε μόνο για την ποίηση με την στενή έννοια ενός είδους λογοτεχνικού με τις μορφές που υποδύθηκε στους αιώνες και πώς άλλαξαν αυτές με τον χρόνο, αλλά με το ευρύτερο πνεύμα της που μπορεί να ονομάσουμε « ποιητικότητα » και « ποιητικοποίηση » και πώς λειτουργεί αυτή σε όλα τα εκφραστικά είδη, είτε των εικαστικών τεχνών, της μουσικής, του θεάτρου, της γραφής και της αρχιτεκτονικής. Θα έλεγα μάλιστα και μέσα στη ζωή την ίδια όπως την διαμορφώνουμε.». Η +οηλική διαμόρφωση μιας δημιουργικής τέτοιας πρότασης, εγγράφεται στη λογική της ιδεολογικής οικειοποίησης κι αντιπαράθεσης διαφορετικών μορφών έκφρασης σε διάλογο μεταξύ τους. Δημιουργική τέτοια αντιπαράθεση που να ανοίξει τον μεταξύ τους διάλογο επί της ουσίας έτσι που να ισχυροποιήσει τη σχέση τους με χαρακτηριστικά συγγενικότητας.

Έτσι, στο μαρμάρινο γλυπτό μου, τα κεφάλια ξεπηδάνε από το έδαφος με μια αδρή γλυπτική γραφή, συνεχίζουν με πιο ρεαλιστικές προσεγγίσεις έως που φτάνουν στον φωτορεαλισμό για να διαλυθούν σε αφαιρετικές φόρμες – από τον άγριο εξηρησιονισμό, στον ρεαλισμό στην αφαίρεση όλα σε ένα γλυπτό, με στόχο Το ερωτηματικό της Γης ν' ανταποκριθεί στην ευθύνη του τίτλου του. Στη σειρά Mediassemblages, (πρώτη παρουσία το 1983), χρησιμοποίησα πολλούς τύπους εικόνων μέσα στη +οηλική παρουσία αυτής της σειράς. Χρειαζότανε να δημιουργήσω ένα σχόλιο γι' αυτά τα υλικά στην Ελλάδα μια που εκείνη και μόνον την στιγμή άρχιζε να κατακλύζεται/κυριαρχείται από τα πολύχρωμα τυπογραφικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Έτσι τα περιοδικά και οι έγχρωμοι κατάλογοι είναι που δώσανε το πρωταρχικό υλικό και κατεύθυναν τις συνθέσεις – πάντα βέβαια μέσα από το δικό μου επιλεκτικό, παρεμβατικό, κριτικό, σαρκαστικό μάτι. Υπήρχαν διαφορετικά στυλ και μορφικές προσεγγίσεις του κολλάζ και του assemblage, αλλά εννοιολογικά ενωνόντουσαν με την κριτική έννοια της υπαλληλαγής, την δεικτική χρήση κάποιων πολύχρωμων θεμάτων και την +οηλική πρόθεση απέναντι στα πολύχρωμα μέσα εκείνης της εποχής. Στις μεγάλες εγκαταστάσεις +οηλικές προτάσεις Λαβύρινθος ή το κενό μνημείο, το σημαντικό ήταν να διέλθει ο θεατής ανάμεσα στα περάσματα από διαφανείς καθρέφτες, να αντικαθρεφτιστεί αλλά να συναντήσει λόγω διαφάνειας και τον θεατή της άλλης πλευράς, άλλοτε διαβάζοντας το κείμενο του Καστοριάδη που συμμετείχε σε ένα κοινό έργο μας κι άλλοτε παρατηρώντας κάποια περίεργα δικά μου έργα έως και ένα πανό διαδήλωσης με σπασμένα κεφάλια από ελαφρύ υλικό που συνθέταν ένα σύνθημα και όλα μαζί για να γιορτάσουμε τα 200 χρόνια της Γαλλικής Επανάστασης μέσα κι έξω από το Γαλλικό Ινστιτούτο της Αθήνας. Ετερόκλητα στοιχεία σε μια διαδρομή αναγνώρισης του ουσιαστικού στοιχείου της επικοινωνίας που αναπτύχθηκε σε τρεις μεγάλες ατομικές μου εκθέσεις με αποκορύφωμα το Τελετουργία του 20ού αιώνα. Το ίδιο και στα Ενεργειακά πεδία, +οηλικές προτάσεις παρουσίας Τέχνης-

Τεχνολογίας, όπου κυρίαρχη προσέγγιση για την κατασκευή ενός έργου ήταν το κατά πόσο θα αφήνει στα μάτια του θεατή να φαίνεται ο κεραυνός σωστά. Τα υπόλοιπα δε βρισκόντουσαν μέσα στις επιλεγμένες προτεραιότητές μου. Όλα μαζί λοιπόν τα έργα στα Ενεργειακά πεδία, δίνουν το τελικό οπτικό/ηχητικό ενορχηστρωμένο περιβάλλον όπου ο κεραυνός αποκτούσε την μεγαλύτερη ελευθερία του και δημιουργική του παρουσία και οντότητα. Αισθητικά λοιπόν, ενώ ένα-ένα τα έργα είναι αναγνωρίσιμα ως αναφορά τον δημιουργό τους, φέρουν διαφορετικές αισθητικές καταβολές/αναφορές άλλα δε παρουσιάζονται σαν επιτοίχια, άλλα σαν κατασκευές, άλλα σαν περιβάλλοντα πάντα με κύριο μέλημα τον διάλογο μεταξύ τους αλλά και με μοναδικό στόχο τη λήψη των κεραυνών στα μάτια των θεατών. Αυτό είναι ακριβώς η απελευθέρωση από τις κλειστές φόρμες όπως επίσης και η στόχευση της επανενοιοδότησης ή της εύρεσης της ουσίας.

Όπως στο τέλος του ποιητικού μου βιβλίου, Αποσπάσματα του Κωστή, υπάρχει ένα κείμενο που αναφέρεται στην έκδοση, έτσι και στο μαρμάρινο γλυπτό και στις εγκαταστάσεις ένα κείμενο συνοδεύει πάντα αυτή την πράξη, παράλληλα κι αυτόνομα δρώντας. Η παρουσίαση αυτή λοιπόν, ο τρόπος της και το αποτέλεσμα της είναι σημαντικό και παρεμβαίνει, για παράδειγμα στο ερώτημα τι είναι βιβλίο, όπως και τι είναι μια έκθεση, όπως και το ποια είναι η αφηγηματική εκείνη προσέγγιση που να δίνει στα αποσπάσματα μια άλλη ανάγνωση. Έτσι απαντάει στην αφήγηση και παρεμβαίνει εννοιοδοτώντας τα αποσπάσματά της. Και μάλιστα όχι σαν θραύσματα τυχαία, αλλά τέτοια που δημιουργούν μια άλλη συνολική επανανάγνωση. Αυτή η +ολική παρουσία της ποίησης μπορεί να γίνει, όποτε χρειάζεται στον ποιητή, μέσα σε ένα τόπο/βιβλίο/δρώμενο/βιντεοποίημα και φυσικά σε VJ's γνωρίζοντας κι ανακτώντας τις ιστορικές καταβολές που διαλέγει κι ελεύθερα να εκφραστεί σε όποια ιστορική φόρμα έτσι που να μην διαιωνίζεται η επιλεγμένη φόρμα για να εγκληβίξει, αλλά να ασκεί τα καθήκοντά της για να επιτύχει η έκφραση της πλέον δυνατής παρουσίας της. Αυτή η συγκατοίκηση που προτείνω σε έναν τόπο, βιβλίο, γλυπτό ή το διαδίκτυο, σε μια χώρα, το ανθρώπινο κορμί, τις πέντε γλώσσες, σε ένα βιβλίο και τις πέντε αισθήσεις, σε ένα κορμί και τις πέντε ηπείρους μπορεί να κινητοποιηθεί δημιουργικά μόνον μέσα από την απελευθέρωση από τα κλειστά αισθητικά δόγματα, μόνον μέσα από την δυνατότητα να γεννηθούν καινούριες προσεγγίσεις μέσα από την γνώση που έχουμε για την παγκόσμια ιστορία της ποίησης και της τέχνης.

Έτσι για μένα περιγράφεται το προσωπικό ύφος παρουσίας κι εγγραφής του κάθε ποιήματος ή ποιητικής πρακτικής. Αυτή είναι η εννοιολογική μου κατεύθυνση σε έναν επιλεγμένο δι-αισθητικό διάλογο. Το εντοπίζω σαν ένα συνεχές δημιουργικό ζητούμενο του μοντερνισμού, που αντλεί από τις πηγές των αισθητικών ρευμάτων έχοντας την ελευθερία να είναι +ολικά ανθρώπινο το δημιουργικό πρόταγμα. Έτσι, λοιπόν, δεν είναι πέρα από τα αισθητικά προτάγματα ή συζη, αλλά αντίθετα κάθε φορά τιμώντας/ορίζοντας/επαναπροσδιορίζοντας διαφορετικά αισθητικά χαρακτηριστικά και θεωρώντας την +ολική έκφραση προσπάθεια συνέλιξης κι έρευνας εκφραστικής αυτών των επιλεγμένων μορφών σε εξέλιξη. Έτσι, καινούριες αλληλοουσίες εκφραστικές ορίζουν μια αισθητική σύμπληξη/συμπόρευση σε δρόμους απελευθερωμένους. Όλα δεν κολλάνε με όλα, το σημερινό ανακάτωμα δεν είναι απελευθερωμένο. Αντίθετα κρύβει την ιδεολογία του μεταμοντέρνου σχετικισμού και δεν ορίζει μια ιδεολογική και αισθητική προσέγγιση. Ποιητική πρόταση με έναν εννοιολογικό καθορισμό τέτοιο που το παιχνίδι να γίνεται η δουλειά των ποιητών!

Το ότι υπάρχει ιστορία των κοινωνιών, σημαίνει αλλαγές που καταγράφονται. Μπορούμε να σκεφτούμε την ποίηση και την τέχνη χωρίς ιστορία - δηλαδή χωρίς αλλαγές; Σήμερα με τους γρήγορους ρυθμούς εναλλαγών και ρυθμών ζωής, η ποίηση και η τέχνη έχει μπει σε διαδικασία γοργής ενσωμάτωσης, μετάλλαξης για να εκφράσει ένα όχημα που κινείται εικονικά, που διαδρά στιγμιαία με τον χρήστη/αναγνώστη, που βρίσκεται στην άλλη πλευρά του πλανήτη και ο χώρος αυτός στον οποίο γίνεται όλο αυτό το ψηφιακό γεγονός είναι άυλος.

Υπάρχουν κάποιοι περίοδοι που εμφανίζονται ανανεωτές/πρωτοπόροι ποιητές και καλλιτέχνες, αλλιώς τι ιστορία θα υπήρχε; Ιστορία της επανάληψης, της ομοιότητας ή θεματικής μόνον προσέγγισης και συζητιστικής ομοιογένειας; Θα ήταν λογικό αυτοί οι πρωτοπόροι να είναι αυτοί που μένουν στην Ιστορία μια που χάραξαν μονοπάτια - σήμερα στην Ελλάδα γίνεται το ανάποδο, τους ξεχνάμε αυτούς που με μια ανανεωτική αίσθηση ανατροπής κατέθεσαν την ποιητική/καλλιτεχνική τους διαδρομή. Αν δεν είχαν προϋπάρξει αυτοί οι ποιητές και καλλιτέχνες που μας πέρασαν από την άλλη πλευρά της ποίησης, της τέχνης και της ζωής, δεν θα είχε σήμερα νόημα να

προσπαθούμε να μιλήσουμε σε βάθος για την ποιητική/καλλιτεχνική έρευνα και την εκάστοτε πρωτοπορία για να φτάσουμε μάλιστα σήμερα να αναζητούμε το μετά! Έτσι πρέπει να μελετήσουμε την διεθνή και τοπική πρωτοποριακή ποίηση και τέχνη και τα σημαντικά βήματα που γίνανε, θα πρέπει λοιπόν να αναφερθούμε σε ποιητές και καλλιτέχνες διεξοδικά. Η ποιητική επικοινωνία ψάχνει πάντοτε απάτητα μονοπάτια. Στόχος ένας ορίζοντας με μια νέα πολυδιάστατη σύνταξη/αίσθηση, πολυποικιλιακή - σύνταξη μιας έκφρασης που χρησιμοποιεί ό,τι και το ανθρώπινο κορμί. Τον ήχο, την εικόνα, την ανάγνωση, την κατανόηση, τις μουσικές αισθήσεις και όλα αυτά μαζί. Ποίηση και τέχνη σημαίνει πολλά πράγματα. Αν ζητήσεις ποιητική αίσθηση πού ακριβώς θα την βρεις; Μέσα σε ποιο βιβλίο - αν βρίσκεται μόνον μέσα σε ένα βιβλίο! - κρύβεται αυτή η περιεργή αίσθηση και πώς θα την διαλέξεις και τι θα είναι αυτή η ανανεωτική αίσθηση επαναπροσδιορισμού της ποιητικής; Γιατί τίποτα δεν ανανεώνεται;

Ξαναδιαβάζοντας αυτά που υπάρχουν και δίνοντας εκφραστική δυνατότητα σε κέλυφος που περικλείει όμοια αλλιά και ετερόκλητα είναι μια έγκυος/έκρυστη στιγμή που αναμένεις πέντε διαφορετικά στοιχεία από μια μόνον γέννα - όλα μέσα στο ίδιο κέλυφος ζωής/ανάγνωσης. Ανάμεσα στις φόρμες για να φανεί/να αναδειχθεί το ελεύθερο πνεύμα και συζητά μέσα σ' αυτό το κέλυφος, μακριά από φορμαλιστικές καθηλώσεις. Ανάμεσα στις φόρμες με ελευθερία έτσι που να δημιουργηθεί κέλυφος με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ή ένα ιδιαίτερο ιδίωμα ή μια ταυτότητά του. Έτσι παράγεται αισθητική, μια ποιητική αντιμετώπιση τέτοια που η επανανάγνωση των διάφορων επιλεγμένων μορφών να γίνεται το κέλυφος του έργου τέχνης ή του ποιητικού βιβλίου ή ένα νέο αισθητικό σώμα προσέγγισης της δημιουργίας. Καλλιτέχνες/ποιητές/μουσικοί εφαρμόζουν αυτή την δι-αισθητική πρόταση. Αυτή η πρόταση παρουσίασης, αυτό το κέλυφος είναι ένα +οηλικό έργο. Και φτάνουμε στον τρόπο σύνθεσης, σε αυτό δηλαδή που ενυπάρχει και ενώνει εσωτερικά όλο το έργο. Αυτό που το κάνει και αναπνέει που το διατηρεί ζωντανό ή που ακόμη το σκοτώνει. Σχέδιο ζωής, αγωνίας, έρευνας, ομορφιάς, ευχαρίστησης, αγώνα, κατάκτησης. Έτσι κι αλλιώς πρέπει να δεχτούμε πως υπάρχει μια ιδιαίτερη ένταση ανάμεσα στην γραπτή λέξη και την εκφωνούμενη /προφορική λέξη, όπως και ανάμεσα στην γραπτή λέξη και το περιεχόμενο στο οποίο εννοιοδοτείται αυτή η λέξη, όπως και ανάμεσα στην γραπτή λέξη και τη σχέση της με την παρουσίαση του κειμένου. Η έρευνα για τον άγνωστο Χ στην ποίηση και στην τέχνη, έτσι ώστε να δημιουργήσει ένα +οηλικό έργο, με βοήθησε στο να ξεκαθαρίσω την πολυεπίπεδη προσέγγιση απέναντι στην αφήγηση και μου έβαλε αισθητικές επιλογές και περιορισμούς για να ερευνήσω τις εκφραστικές/ποιητικές /πληστικές ανησυχίες μου. Ένας κόσμος ποίησης. Ένας κόσμος τέχνης. Μια γειτονιά που επικοινωνεί και παίζει και δημιουργεί - διαφορετικοί άνθρωποι σε ετερόκλητες διαδρομές που συγκροτούν έναν κόσμο με μια συνολική ματιά συγγενικότητας. Πολλή θα ήθελα όλα να οδηγούν στην +οηλική παρουσία του ατόμου/καλλιτέχνη/πολίτη. Αυτή η ολοκλήρωση είναι ζητούμενο γεγονός στις μεγάλες επαναστατικές γιορτές/περιόδους, για όσους το έχουν ζήσει, για όσους το έχουν αισθανθεί. Σαν συνέχεια της έκφρασης στην βράση κολλήει το σίδερο αλλιά και σαν ευχή δική μου για ένα μέλλον με +οηλικό πανανθρώπινο όραμα.

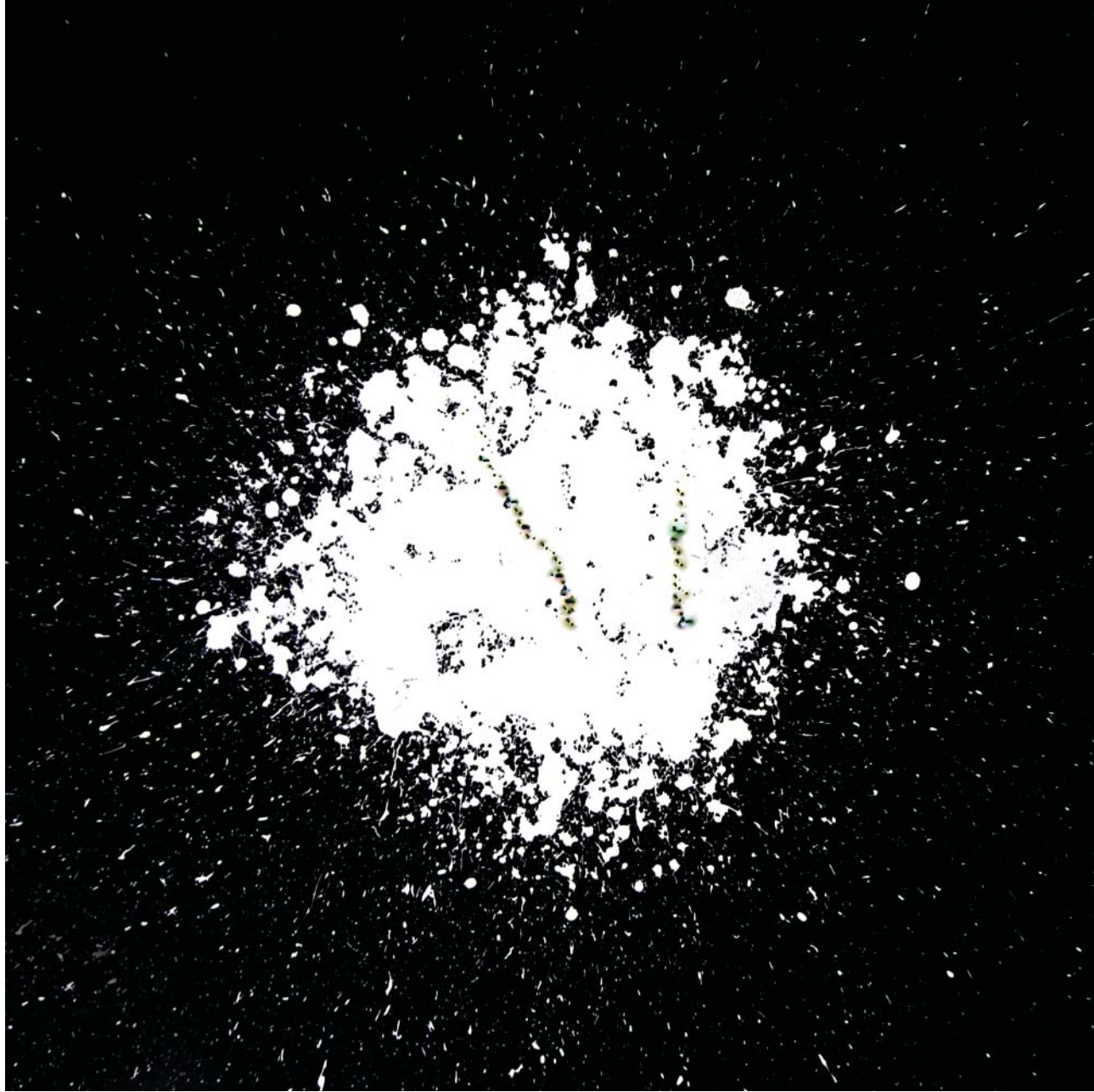
Απόσπασμα από το κείμενο: άγνωστος Χ στην ποίηση.

Παρουσιάστηκε στο 30ο Συμπόσιο Ποίησης, τον Ιούλιο του 2010, στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας.

Όλο το κείμενο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.costis.gr/uploads/3/7/7/8/3778954/abc.pdf>

dépôt
art gallery

Νεοφύτου Βάμβα 5 - Αθήνα

ΕΚ-ΡΗΣΗ 120x120 εκ. ηλεκτρονικός κεραυνός, χρώματα σε καρβιά, 2016